

Fokkers dragen bij aan duurzame dierhouderij

Eind december 2010 verscheen het advies Fokkerij en Voortplantingstechnieken van de Raad van Dieraangelegenheden. In dit advies wordt aangegeven hoe de fokkerij kan bijdragen aan het behalen van de doelstelling van het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie (EL&I) om in 2023 een duurzame veehouderij te bereiken. Johan van Arendonk, voorzitter van de adviescommissie, was graag bereid zijn rapport toe te lichten.

Hoe de fokkerij kan bijdragen aan een duurzame veehouderij in 2023 was de vraag die werd voorgelegd aan een commissie. Johan van Arendonk, hoogleraar aan het Animal Breeding and Genomics Centre van de Wageningen Universiteit, was voorzitter van die commissie.

Voor wie is het rapport bedoeld?

‘In eerste instantie voor het ministerie van EL&I, dat met behulp van dit rapport beleid kan maken voor de komende decennia. We onderscheiden in het rapport productiedieren, paarden, hobbydieren en gezelschapsdieren, waarbij runderen, varkens en kippen als productiedieren worden benoemd.’

‘Het rapport geeft aan op welke wijze nu in de genoemde dierhouderijen de fokkerij is georganiseerd en welke voortplantingstechnieken er worden gebruikt. Ook worden de knelpunten beschreven die er nu bestaan, zoals teruglopende vruchtbaarheid in de op melkproductie gerichte rundveefokkerij, het frequenter voorkomen van pootproblemen bij vleeskuikens door een eenzijdige selectie op snelle groei, en ademhalings- en geboortepro-

blemen in hondenrassen, waarbij kort-schedeligheid wordt gecombineerd met een brede schedel. Fokkers in het algemeen hebben de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat bij het door hen nagestreefde fokdoel geen welzijnsproblemen optreden in de populatie. Het advies is dan ook bedoeld voor de fokkers georganiseerd in stamboek of rasverenigingen. Ten slotte kunnen ook maatschappelijke organisaties die dierenwelzijn een warm hart toedragen, hun voordeel doen met het advies, daar dat aspect integraal onderdeel moet uitmaken van het fokbeleid van de diverse stamboeken.’

Hoe moet een integraal fokbeleid tot stand komen?

‘Er is groot verschil in mogelijkheden van de verschillende rasverenigingen. De productiedieren- en paardenhouderij hebben al lang te maken met door overheid of semi-overheid opgestelde regelgeving voor onder meer het vastleggen van stamboomdata en productiedata. Ook kennen die sectoren een Identificatie- en Registratiesysteem, weliswaar nog met kwaliteitsverschillen in de uitvoering. Met name in

de paardenhouderij kan nog het nodige verbeterd worden. Een goede en centrale vastlegging van stamboomdata is de basis van elke populatiefokkerij. Een ander verschil is het aantal fokkers dat in een diersoort actief is. In de commerciële legkippensector kennen we nog maar één fokker, terwijl er bij de honden dikwijls meer dan honderd per ras zijn.’

‘Met deze grote verschillen in het achterhoofd hebben we niet gekozen voor een kookboekachtige aanpak, maar voor een procesmatige aanpak, die in principe binnen elke diersoort en elk ras kan worden toegepast. We hebben daarvoor het toetsingskader aangepast dat gebruikt wordt door de Commissie Biotechnologie bij Dieren bij het beoordelen van aanvragen van biotechnologische handelingen. Dit is omgevormd tot een afwegingsmodel voor gebruik bij fokkerij- en voortplantingstechnieken in de dierhouderij.’

‘In dit afwegingsmodel moet je je afvragen wat de fokdoelstelling is en op welke wijze men die wil bereiken binnen een periode van bijvoorbeeld tien jaar. En zijn er reële alternatieven voor het fokken om de gestelde doelen te bereiken? Belangrijk is ook de vraag of het fokprogramma tot schade aan gezondheid en welzijn leidt van de betrokken ouderdieren en nakomelingen. Of dat het fokprogramma leidt tot aantasting van de integriteit van dieren en zo ja, in welke mate. En dan is er de finale afweging: weegt het belang van het fokprogramma op tegen de eventuele schade voor de betrokken dieren?’

‘Het afwegingsmodel voor de voortplantingstechnieken doorloopt dezelfde stappen. In onze optiek is ieder stamboek of iedere rasvereniging verantwoordelijk

Johan van Arendonk

voor de toepassing van het afwegingsmodel. Zij zullen ook moeten aangeven welke gezondheids- en welzijnskenmerken specifiek zijn voor hun ras.’

Wie toetst het afwegingsmodel per ras?

‘We doen hier nu geen concrete aanbevelingen voor, mede gezien de grote diversiteit in organisatiegraad in de dierhouderij. Ik kan me wel voorstellen dat stamboeken of rasverenigingen de behoefte hebben

om het binnen hun ras toegepaste afwegingsmodel te laten toetsen door bijvoorbeeld een certificerende organisatie. Het ligt voor de hand dat bij de productiedieren en paarden de productschappen daar een zekere rol in spelen, gecombineerd met vrijwillige internationale codes voor de internationaal opererende fokkerijorganisaties. Bij de hobby- en gezelschapsdieren moeten deze certificerende organisaties nog worden opgericht. Mogelijk dat

de SZH een rol kan spelen voor de hobbydieren en de Raad van Beheer voor de gezelschapsdieren.’

Wat zijn Proefpolders?

‘We hebben het begrip Proefpolders geïntroduceerd, omdat we heel goed begrijpen dat de komst van het afwegingsmodel binnen een stamboek de nodige vragen zal oproepen; met name bij het invullen van de gezondheid-, welzijn- en integriteitparagrafen. Beantwoorden van die vragen kost tijd en energie van de betrokkenen. Het moet mogelijk zijn dat stamboeken binnen dezelfde soort gaan samenwerken voor het beantwoorden van die vragen. Een dergelijke samenwerking hebben wij een Proefpolder genoemd, die mogelijk op projectbasis financiële ondersteuning kan krijgen van het ministerie van EL&I.’

Hoe komt het begrip biodiversiteit in het advies terecht?

‘Wij vinden dat bij de toepassing van het afwegingsmodel ook gekeken moet worden naar de effecten van een fokkerij op de genetische variatie in een populatie. Tevens moet bekeken worden of er op ecologisch niveau voldoende soorten in stand blijven. Beide aspecten spelen een grote rol bij het behouden van de biodiversiteit. Ook hobbydierhouders spelen daarbij een rol, omdat zij een groot aantal niet-commerciële rassen houden. Wij vinden dan ook dat de hobbydierhouders hierbij ondersteund moeten worden.’ ●

Het volledige advies is te vinden op www.rda.nl